

A magyar földhitelintézet

sorsolás alá eső 5 1/2 %-os záloglevelei

oly értékpapírok, melyeknek összegzi földbirtokra első helyen történt betáblázás által biztosítva, s hivatalos kimutatások szerint két-háromszoros értékű jelzőleg által fedezve vannak.
E jelzolgai biztosítékon kívül kezeskedik még a záloglevelek biztosságáért:
az intézet alapítványi tőkéje, — a tartalék-alap, — a törlesztési alap, kölcsönös jótállása

az intézet valamennyi adósnak, kik egyetemesen, egy mindnyájáért és mindnyája egyért, egész ingó és ingatlan vagyonukkal kezeskednek a záloglevelek birtokosának az intézet kötelezettségéért.
A záloglevelek, melyek 3 1/2 év alatt, félvénki nyilvános sorsolás után teljes névértékük szerint visszafizetnek, 1000, 500 és 100 fra szólnak, 5 1/2 %-kal kamatoztatnak, s a jelenlegi árfolyam szerint évi 7 %-ot jövedelmeznek, nem számítva bele azon tőke-nyereményt, mely a teljes névértékben visszaváltás folytán a vásárlási ár és a névérték közötti különbözettel fogva a vevő javára esik.
Minden záloglevél félvi kamatszelvevényekkel van ellátva, melyek évenként kétszer, és pedig május és november 1-én napján, minden adólevonás nélkül, váltatnak be, s pedig nemcsak Pesten az intézet pénztáránál, hanem minden európai börzsepiacon, valamint azon kereskedő-házak által is, melyek a záloglevelek eladásával foglalkoznak.
A záloglevelek legfelsőbb rendelet szerint

árvapénzek, alapítványok,

s egyebek biztosítására is fordíthatók, különösen pedig alkalmassak

biztos tőke-elhelyezések és az aggkor biztosítására,

miután föltétlen biztosítékot, s most vásárolva,

7% évi jövedelmet és biztos tőkenyereményt

nyújtanak.

Az említett záloglevelek, a napi-árfolyam szerint, kaphatók PESTEN: Malvieux C. J., Wahrmann és fia Báron festvérek című kereskedő-házaknál; — BECSBEN: M. Schnapper, Johann Ribarz, L. Epstein uraknál; — vidéken: a Magyar biztosító-társaság főigazgatójának legnagyobbrészenél; bérmentesítve küldött pénzért azonban posta útján magától az intézettől is megszerezhetők. 1083 (20-0)

110,000 tallér ezüstpénzben mint legmagasb nyemény!

Csak 3 o. é. forint az ára egy eredeti állampapír-sorsjegynek, a már 1865. évi november 22. és 23-án kezdődő, s az itteni magas kormány által biztosított legújabb nagy

jutalomdíj-sorsuzásra.

Az egész alapítók 4 hó alatti nyemény-buzások által fog visszafizettetni. Minden sorsszám kivétel nélkül ki fog huzatni. 1864 (5-6)
14,800 nyeményt közt következő főnyemények találhatók, u. m.:
110,000, 85,000, 80,000, 70,000, 65,000, 60,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000 s a t. tallér, melyek okvetlen meg fognak nyeretni. Megrendelések, a pénzösszeg beküldése mellett, pontosan és gyorsan eszközöltetnek, a játéktér egy példány ingyért küldetik meg. A történet huzás után az illető részvevőknek a hivatalos sorsuzási listáimok s nyemények készpénzben fognak átadogatni.
Mint előre látható, hogy a megrendelések ezen sorsjegyekre tömegesen fognak beérkezni, tisztelettel felkérlek az illetők, hogy megrendeléseikkel közvetlen előliróthoz forduljanak.
L. Steindecker-Schlesinger, bank- s váltóüzlete m. Frankfurtban.

Mindennemű

takarópapíros

(Makulatur)

kapható Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.

„VICTORIA.”

A „Victoria” biztosító-társaság aldirótt igazgatósága erennel tisztelettel tudatja, miszerint pesti vezérigazgatójának ügyvezetésével Gálgóczy János urat, mint titkárt, bízta meg a ezenül minden a nevezett vezérigazgató által kibocsátandó irat a vezérigazgató Uhl V. F. ur aláírásán kívül általa is ellenjegyezve, a cégjegyzés követközleg állandó.

A „Victoria” biztosító-társaság vezérigazgatója Pesten
Gálgóczy J. Uhl V. F.

Kolozsvárt, 1865. október 21-én.

A „Victoria” biztosító-társaság igazgatósága:
Hintz György, Wagner Frigyes, Gálgóczy Károly,
alelnök, igazgató, vezérigazgató.

Igazgatóságunk előbocsátott közételére hivatkozva, van szerencsénk magunkat mindenféle tűzkárbiztosítások eszközésére ajánlani.
Hazai intézetünk szellemének kellő megvilágításul felsoroljuk itt az annak élén álló egyéniségek neveit:

Elnök: báró József Lajos.

Alelnök: Hintz György.

Igazgató választmányi tagok: Fischer Lajos, Földy Mihály, Groiss Nándor, gróf Horváth-Toldy Lajos, gróf Károlyi Ede, Korbul Bogdán, Pataky Sándor, Poch József, báró Szentkereszti Zsigmond, Simon Elek, Stein János, Zeyk József; — választmányi póttagok: gróf Andrássy Gyula, báró Bornemisza János, Krémer Ferencz, dr. Szombathelyi Gusztáv, Vajna Sándor.

Igazgatók: Dózsa Daniel, Kövály László, Wagner Frigyes.

Vezérigazgató: Gálgóczy Károly.

Biztosíthatók pedig e társaságnál tűzkár ellen: mindenféle lakházak, gazdasági épületek, kastélyok, templomok, tornyok, azokban a harangok, gyárak, műhelyek, azok felszerelvényei, készletek, gyártmányok sat. butorok, árucikk-raktárak, gazdasági készletek, magtárban gabona, szalmás gabona, takarmány, széna, mindenféle baromfiállomány bennégek ellen.

A biztosítási díjak a lehető legolcsóbbra szabvák; egyszerre több évre kötött biztosításoknál különös kedvezések engedtetnek.
A „Victoria” egyike lévén a legfiatalabb biztosító-intézeteknek, igyekezni fog jó hírnevét a kártérítések alkalmával is méltányosság, igazság és gyors fizetés által megalapítani.

Feladományi iver ingyen adatnak; mindenféle felvilágosítások és utasítások a legszivesebb készséggel szolgáltatnak.
Kelt Pesten, 1865-ik év október havában.

A „Victoria” biztosító-társaság vezérigazgatója Pesten.

Gálgóczy J. Uhl V. F.

Biztosítási irodánk: váci-ut, 63-ik szám.

Női- és gyermek-lábbelik

a legfinomabb külföldi kelmékből, szilárd s tartós munka, dusválasztékban s olcsó árért kaphatók

BRETSCHNEIDER ZSIGMOND-nál

uriteza 12. szám alatt, a Szerviták udvara átellenében Pesten.

Ugyanott a legrövidebb idő alatt mérték szerint is készíttetnek lábbelik, melyek a lehetőségig szinte a legolcsóbb árért számíttatnak. Árszabályok kívánatra egész készséggel kiszolgáltatnak, valamint vidéki levélbeli mustaszertinti megrendelések gyorsan teljesíttetnek. 1377 (1-8)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten, 1865 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Rendkívüli előfizetés.

MAGYAR SAJTÓ

1865-dik évi november—december havára

rendkívüli előfizetés nyitattik.

Előfizetési ár a két hóra 1 ft. 70 kr.

A „Magyar Sajtó” kiadó-hivatala (egyetem-utca 4-ik szám).

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4 sz.) megjelentek, és minden könyvárusnál kaphatók:

TANÍTÓ az elemi tanodákban

NEZLETI OKTATASMÓD.

Dr. Otto után Koller Károly, cisterci rendi áldozár.

Második kiadás. 8-rét 287 lap). Füzve 80 krajczár.

ALGEBRA.

Felső-gymnasiumi (és realiskolai) tankönyv.

Irta dr. Mocnik Ferencz.

Szász Károly. 8-rét 236 lap). Borítékba füzve 1 ft. 20 kr.

47-ik szám.

Tizenkettedik évfolyam.

Pest, november 19-én 1865.

Előfizetési föltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csúpan Vasárnapi Újság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1865. november 1-től kezdve: Egy, négyezer hasábotott petis sor ára, vagy annak helye egyezéri igitatásnál 10 krba; háromsor vagy többszöri igitatásnál csak 7 krba számíttatik. — Külföldre névre kiadó-hivatalunk számára hirdetémyeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppellik Alajos. — és Pesten: a kertész-gazdászati ügynökség is. József-tér, 14 sz. a. Bélyeg-díj, külön minden igitatás után 30 ujkr.

Carina Anna.

„A tehetség, szorgalommal párosulva, mindenütt és mindig kivívja a sikert.”

Ez egyszeri jelmondatot, melynek igazsága mellett a történet és az élet ezer példával tanuskodik, mint legméltóbb koszorút fonhatók azon név fölé, mely ez életrajz homlokán ragyog s mely idegenszerűsége daczára otthonos, kedves hangzásu ma már a magyar közönség előtt.

Híven fejezi ki e néhány szó azon rövid, de eredménydús pályá történetét, mely Carina kisasszony első fölléptét a nemzeti színház deszkáin a mai nappal összeköti, midőn már a közelismerés karjaira emelte s a derék művésznő a fővárosi műértők és művészetbarátok közös kegyence, a magyar operának pedig egyik oszlopa és büszkesége.

A geniusznak szárnyakat a szerenese kölcsönöz; a gyors hatás, a rögtöni siker mindig vagy legalább a legtöbb esetben erre vihető vissza. Nélküle a lángelme is csak lassan érvényesül s terhes küzdelmek, nagy munka, sok önmegtágadás meredek lépésről juthat föl azon magaslatra, hol a jók tapsai s a kislelkűek vagy elfogultak elhallgatása egykép hirdetik a dalát.

Carina kisasszonynak szintén ez utóbbi sors volt osztályrésze nálunk. Szerényen és igénytelenül, zaj, lármá és reklámok nélkül jelenve meg köztünk, lassan és egyenkint kelle mindenkit meghódítania a páholyok vendégeitől le, a földszint állandó barátságú közönségeig s föl a tapsok és kihívások döntő befolyásával büszkélkedő karzatig.

Sajátos jellege magyarnak, hogy a kit megszeret, bármely pályán működik, bármely égalj alatt született s bármely nemzet nyelvét beszéli is az, úgy tekint, mint hozzátartozót.

E szeretetet, e ragaszkodást azonban nem oly könnyű kivívni. A magyar nép le a legelső rétegekig, a legutolsó napszámosig kivétel nélkül megegyezik abban, hogy a

szellemi nagyság és nemzeti érzés varázserővel hat szívére. E kettő elég, de e kettő kell is, hogy lelkét-vérét áldozni kész legyen érte. Ama nagy népszerűséget, melylyel Carina jelenleg bír, soha sem érdemte el, ha csak művészete ragyogását s nem egyszerűsége szíve vonalmát hozta volna közénk.

Mily nagy és méltó szerepet visz nálunk a hazafiság, épen ő vele érezteték leginkább első föllépései alkalmával. Azonban a helyett, hogy elfordult volna ezért tőlünk, a kiváló lelkek szerékaként inkább ösztönt és buzdi-

ilyen, méltán bírja a közönség osztatlan tetszését.

Carina házi élete elvonult, csöndes; művészetének és művészetében él ő egészen. A legnagyobb gonddal és aggályos lelkiismeretességgel készül előadásaira, egy nagyszabású szerepre épügy, mint egy dalra, melyet a philharmonikus vagy valami jótékony célú hangversenyen vállalkozik előadni. Mindig is ilyen volt s azért életrajzi adatai nagyon kis tért igényelnek.

Carina Anna 1839-ben november 15-én született Bécsben. Atyja nyugalmazott kormányzati tanácsos volt, a család régi nemes származásu. Hét testvére van; ezek egyike hosszabb ideig lakott Magyarországon, mint államhivatalnok Pécsen, aztán Sopronban, végre Kassán. Carina k. a kitünő nevelésben részesült. Beszél francziául, olaszul, angolul, németül s szorgalommal tanulja a magyar szót, melyet legkedvesebb nyelvétül vall. Előbb zongorajátéka által tünt ki, s Pacher, Bécs egyik híres zongoramesterének legkedvesebb tanítványa volt. Utóbb a bécsi conservatorium növendékei közé fölvétetvén, itt Marchesi egyik legkitünőbb tanítványa volt; tanulmányait Uffmann híres énekmaster oktatása mellett végezte be. 1862-ben Würzburgba lön szerződötve, hol alig lépvén föl négyezer, már Németország legtöbb udv. színházaitól igen előnyös föltételek mellett szerződötési ajánlatokat kapott (igy Drezda, Stuttgart, Darmstadt, Kassel, Berlinből stb.), azonfölül vendégzerepelt Darmstadt, Wiesbaden és Mainzban. 1862-ben Majnai-Frankfurtba primadonául lön szerződötve, honnan 1863-ban, tetszésétől függvén a berlini udvari és a pesti nemzeti színház között választani, ez utóbinak adta az elsőséget s azóta egyik ékesége ez intézetünknek, melyhez oly hű vonzóással elmentetik, hogy ezen egész idő óta nemcsak elmenési szándékot nem nyilvánított, de még vendégzerepelni sem ment,

Carina Anna. — (Fénykép után.)

noha ismételve fényes ajánlatokkal hitták el mult nyáron Londonba.

Carina a magánéletben is érdekes jelenés. Öltözetének, magatartásának, modorának egyszerűsége „Faust” Margitjára emlékeztet, holokán lady Macbeth büszkesége tükröződik; szép vágású, nagy szemének tüze s az arcot körülöfolyó dús fekete fürtök pedig első pillanatra mindenkinek eszébe juttatják Leonorát („Fidelio” ban), e egyszerű alkotás szerepét, mely feledhetlen, tradicionális leend színpadunkon.

Művészi értékéről nincs miért írunk. Aazon egyhangú magasztalások, melyek a hazai lapokban olvashatók, a vidéki közönség előtt is már rég ismeretessé s kedvelté tették nevét. Erzelem, tűz, szenvedély, erő, kifejezés s mindezekhez compact, terjedelmes, ezüstcsengésű, remekül iskolázott hang, ime az eszközök, melyeket e művész értelemmel tud és szokott érvényesíteni.

Bravourszerpepei nincsenek, mert *mind-egyik* az. Ha mégis Margit-ját külön említjük, azért van, mert a „Faust” példátlan sikere — a fényes kiállítás s elbájoló zene dacára, Carina Margitjának tulajdonitandó.

Carinát utóbbi időben sok, megérdemelt kitüntetés érte. Igy a lángeszű Volkmann az ő számára írta s kiadva neki ajánlotta „Sappho”-ját; a magyar zene Nestora, Erkel „Dózsa György”-ében a fő nő szerepét szintén neki szánta, egy külföldi agens pedig épen e napokban járt itt s arany hegyeket *igérve* csalogtatta a stuttgarti udv. operához.

A conventionalis stíl szerint most azon óhajunkat kellene itt kifejezni: vajha a jeles művésznek még sokáig disse maradjon a nemz. színházunk! de miután neki eszébe sincs távozni, az intendánsokat pedig a közönség regulazza: az ohaj nyilvánítását fölöslegessé teszi a — valóság! — *AldorImre*.

A makkabaeusok anyja.

Vig dal riadjon Dántól Berzebáig,
Sion leány! zöngjön dal — zene!
Jehova népe Jákob dicséjre,
Légy áldva Jákob szent — nagy istene!
Egedbe tört fel néped hó imája!
Millió ajakról harsog, zöng a hála.

Hüvös patakhoz ért az földözött vad
Hosszu, epeztő szomjuság után,
Sajgó sebére iratos virányon
Balzsámfüvet lelt lombok árnyékán.
Leszörta gyászos fátyolát a lélek,
Bilincset a zsidobát kéz — kebel:
Szídd a szabadság üde levegőjét,
Oh nemzetem, megáldott Izrael!

Vig dal riadjon Dántól Berzebáig!

És áldva én! — Mint termő dús olajfát
Övez körül szép ifju sarjadék: —
Oh fiam, én drága csemetém,
Mégváltókat hazámnak én adék.
Mint küde Júda, küde Eleázár
S a többi hős oroszlán-gyermek!
A szabadtörök érdemtelen anyja
Én — én vagyok, ég és föld hallja meg!

Sion leányi, zöngjön dal — zene!

Áldásod Isten, hűnös gondolatban
Keresni ajkkal hányzor átkozom:
Ért volna inkább meddőség rút átka! —
— S méhem gyümölesit zúgva hordozám.
Rabszolga-sarjat szülöm rá hazámnak:
Oh anyakinok kettős iszonya!
És im — a békót fiam zuzák szét — —
— En ég kegyeltje, hálátlan anyja!

Jehova népe Jehovát dicséjre!

Legyen megáldva a fűzöldes óra,
Mídon szüldék, hősi bajnokok,
Áldott a szív virasztó remegése,
Mely hűn takarta gyermek-álmotok;
Áldott a síró honleány keserve,
Mely kétségbe esve vágyta a halált:
Irgalmad, oh ég! — kishit szegyenél
Annál dicsőbben tört ez éjen át.

Légy áldva Jákob szent nagy istene!

Én hőseim, mily szépen leng babértok,
Szüzek fonák azt fűrtitek közé:
Rehagve kisdéd — aggrastyán magasztal
És hint virágot a győzők elé!
És szárnyal a szó: „diadalt nyerének,
Mint Góliátot Isai fia” . . .
Oh, hogy szememek, Isten! — Dávid ősom
Föltámadtát megadtad látnia!

Egedbe tört fel néped hó imája!

Ép újra Dávid széttépett palástja
Szent Izrael királyi termetén,
És porba típott drága bitorára
Im visszatér a régi büszke fény.
Hősökbe öntöd szent lángod, nagy Isten!
Velők te küzdél: Izrael szabad!
Elszárad a kéz, mely oltarod' éri,
Otromba bálványt porba dönt szavad.

Millió ajakról harsog, zöng a hála!

Oh mint ragyogsz uj, boldog Jeruzsálem,
Nem börtön immár és nem temető; —
Mozog, feléjük — nézd! — a százasos rom,
Eletre hívja titkos szent erő.
Jeremiás, romok gyász-síratója,
Múltját felejtí új öröm miatt,
És a sírnak dalnokának ajkán
Vidám zsolozsma renditőn riad.

Vig dal riadjon Dántól Berzebáig,
Sion leány! zöngjön dal — zene;
Jehova népe Jehovát dicséjre,
Légy áldva Jákob szent — nagy istene!
Egedbe tört fel néped hó imája!
Millió ajakról harsog, zöng a hála!

Lőrinczi Zsigmond.

Wesselényi Ferenc és Széchy Mária Murányban 1644.

Hadadi gróf Wesselényi Ferenc, Magyarország nádora, III. Ferdinánd és I. Lipót királyok alatt, felette érdekes jelenés a hazai történetben. A harcmezőn jó vitéz, mint államférfi, mint közvetítő a nemzet és korona közt, ki tudta nyerni az udvar kegyét a nélkül, hogy megszünt volna hazafi lenni. Sima, megnyerő modor gyengésség nélkül szintoly nagy hasznára volt a pozsonyi zöldszeremben, a bécsi kabinetlésekben, mint murányvári kalandjánál, mely nevét országos hírvő tette. Körökben, hol mitsem tudnak a nádor Wesselényiről, a költő Zrinyi barátjáról, ismerik Széchy Mária lovagias szeretőjét. Alig van tárgya a hazai történetben, melyet a költészet oly kedvvel, oly gyakran felkarolt, mint Wesselényi regényes házasságát a murányi Venussal. Ők halhatlanokká lettek együtt nemcsak a tudósok, hanem minden olvasni tudó magyar emlékezetében, de oly mythikus elváltozással, hogy talán önmagukra sem ismerőnek. A történet Wesselényire nem a Gyöngyösi rajongó szerelme, és Széchy Mária sem a magyar orléanszi szűz, kiben a szerelem férfias daczon, szilárd politikai meggyőződésen diadalmaskodik. Murányvár bevétele inkább Boccaccio Decameronejába illik, mint drámai tárgynak, melyben lélektani küzdelmek vannak feltüntetve: marad azonban még elég ok érdeklődni ama férfias, lelkes arczért, minővel Wesselényi még az Orteliusz-féle torzkép-csarnokban is bír.

1644-ben felső Magyarországra lángha volt borulva I. Rákóczy György erdélyi fejedelem fegyvert fogott III. Ferdinánd király ellen a protestantismus és az ország szabadságainak védelmére. A Bocskay és Bethlen által kivívott vallási szabadságot sokban sértegették volt egyházi és világi nagyok. A katolicismus Pázmány óta lépésenkint visszaküzdte az elvesztett tért, sőt még elnyomni is igyekezett a protestantismust, melynek létele maga sérelem volt a hitbuzgók szemében. Politikai tekintetben ugyan soha osztrákházbeli magyar király nem kímélte inkább az alkotmányt III. Ferdinándnál, de protestans szem talált mégis elég törvénytelenséget, hogy a fegyveres fölke-

lést az aranybulla záradékával igazolja. Az ország két pártra oszlott. Férfiak, kiket néhány év múlva a magyarság közös oszlopnai tekintettek, fegyverrel állottak szemben. Rákóczynek legügyesebb vezére Kemény János volt, a későbbi erdélyi fejedelem, a királyi seregben Zrinyi Miklós a költő egy öntoborzott ezredet vezetett, Wesselényi Ferenc pedig mint kapitány a füleki várat tartotta meg. Nem volt soha felkelés Magyarországon a Habsburgház ellen, melybe személyes indokok és czélatok annyira befolytak volna. Voltak perczek, midőn az egész csak a Rákóczyház versenygésének látszott Eszterházyval, Homonnayval, és e körülmény csökkentvén érdekünket e harc iránt, képesekké tesz bennünket, elfogulatlanabban bírálni az egyes pártembereket, s nem lelkesedni sem a király, sem a fejedelem mellett.

A főurak közül, kik I. Rákóczy György zászló alá szegődtek, gr. Illésházy Gábor, még fiatal ember, Murányban lakott. E várat Széchy György, Bethlennek egyik főhíve, e század elején (1621-ben) szerezte volt meg családjának. Kilencz gyermeke közül 1644-ben már csak három leánya élt. Éva, kit 1641. óta Illésházy bírt nőül, Katalin köpcsényi b. Liszti Jánosné és Mária, a legidősebb, a később oly híres „murányi Venus”. A zavargós időben, mindhárman az erős sziklavárba vonultak; mindhárman protestansok voltak és Illésházynek nem nagy bajába került őket, miután Budaházy István várnagy és Boldizsár porkolab az ő elveit oszták, és a várórségjobbára csatlósaióllott, a fejedelem részére megnyerini, kinek a murányi vár nagy könnyebbségére szolgált hadmüködséiben.

Máriáról leginkább fel lehetett tenni, hogy meggyőződésből ragaszkodik Rákóczyhoz. 1644-ben már legalább 32 éves volt, és vállalkozó, férfias szelleme által testvérei közül kitűnt. Jól ismerte Rákóczyt és családját. Első ifjúságát Erdélyben tölté, mint ifj. Bethlen István Bethlen Gábor kisöccsének neje. Bethlen István 1633-ban hat évi házasság után meghalván, második férjévé kevéssel utóbb, szinte félig-meddig erdélyi, szatmármegyei Rosályi Kún István lett. Azonban Mária hamar megunta a „tekintetes, jószemélyű ifju urat.” Nem tetszett neki sem szállás, sem konyha Rozsályon. Elment Tasnádra, egy másik jószágára, és onnét „hogy jó lóhátú szemes asszony volna” paripára kapott és megszökött. Kún István megtudta, hogy a dévai vár aljában egy házba vonult, mely rá még Bethlen után maradt. Haraggal vegyes szerellemmel harminczéves emberrel egy éjjel rátört. A kaput fejszéssel verték fel, de Mária a zajra az ablakon a kertbe ugrott, és egy hátulsó ajtócskán eselédjeivel a várba futott. Kún István a hilt helyen tölté boszuját, mindent felvált, és a következő éjjel, titokban, nehogy a várbeliek meglássák és lelejjék, eltávozott. A botrány nagy volt egész Erdélyben. A dolog valóperre került és a házasság felbontott. Kún István később meggyasztalódván, Kálnoky leányt vett ismét nőül, 1647-ben szatmári főispán lett, és csak 1660-ban halt meg mint családjának utolsó ivadéka; Mária pedig, Bethlen után maradt jószágait a Bethlen család nagy haragjára, Rákóczy fejedelemnek eladván, hazament Magyarországra anyjához, ki csak 1643-ban halt meg a murányi várban. *)

A vendégek közt, kik Széchyéknél Murányban megfordultak, volt Bosnyák Zsófia is, Hadadi Wesselényi Ferenc, füleki kapitány, kegyes életi felesége. Halálával (1644.

*) Szalárdy krónikája 92 és köv. l.; mindez 1634-ben történt.

april 28.) megszakadt minden kapocs a két vár között. Wesselényi maga csak hírből ismerte Mariát, a belháboru meg épen ellenségekké tévé őket. Wesselényi, mint gyermek, Kalvin tanát követte, de 17 éves korában Pázmány elragadó hatása visszatéríté a régi egyház kebelébe, s egyuttal kijelölte a pártot, melyhez a kor vallásos háborúiban állandó volt. Mint neophyta nem csak buzgón ragaszkodott új vallásához, de még bizonyos előszeretettel is foglalkozott theologiai kérdésekkel, és az akkor még vitás szepölélen fogantatásnak lelkes védelmezője volt. Családjá, ámbár igen régi — csekélynek látszhatott a Zrinyiek, Nádasdyak, Drugethek és Széchyek mellett. Nagyatyja hírt és hatalmat szerzett, mint egyike azoknak, kik Báthory Istvánnal Oroszország belsejéig vitték a magyar vitézséget *). Ferencz a svédek és törökök ellen új harci babérokat szerzett a Wesselényi névnek. Rákóczy betörésekor Eszterházy nádor seregéhez csatlakozott, ki szintén, mint ő, convertita és nagy pártfogója volt.

Midőn a nádor — Kassa szerencsétlen ostroma után — az erdélyi vezér Kemény János előtt, Sárosba, Szepesbe, Liptóba hátállt, Wesselényi parancsot vett 300 magyar lovassal Fülekre, mely akkor a nógrádi nemesség központja és tekintélyes város és vár volt, visszatérni, a körülfékvő vidéket a király iránti hűségben és a török ellen megtartani, és ha lehet, a murányi várat megvévén, az erdélyi sereget hátulról szorongatni, míg a nádor a Homonnay által hozandó lengyel segélyvel az ellenség homlokzatára fogna támadást intézni (Junius közepe táján).

Wesselényi tüzelet fogott feladatához, bár annak nehézségeit átlátta. Murány egy magányos, meredek sziklacsúcson feküdt, melyre csak egy, keskeny, kanyargó ösvény vezetett. Két szomszédhegyről ugyan be lehetett lőni, de a gondolat is megdöbbent — Kazy szerint — a nehézségtől, valócskéik és zergék ösvényén ágyukat vonszolni fel. A vár nem volt bevehetetlen — mint Salm Miklósnak mintegy 100 év előtt sikerült, kemény ostrom után és árulással a sikeres Basó Tamástól visszafoglalni: azonban Wesselényinek sem serege, sem szere nem volt rendes ostromot kezdeni; szövetséget kellett keresnie a várban, ki neki kaput tárjon, s e szövetségest Széchy Máriának vélte feltalálni. Nemcsak elég kalandos szellemű és ledérnek tartá, hogy pártját szerelmi viszonyok feláldozza: de fel is tett benne annyi erélyt, hogy szerelméért valamit mérni is képes Wesselényinek nem volt áldozat, hir, dicsőség, vár mellet még feleséget is nyerni, kinek szépségéről sokat beszélt neki első neje, Bosnyák Zsófia. Bizott, hogy a könnyen lobbánót meghódítja. 36 éves volt, délczeg, daliás férfi, érdekes mint svéd és török harcokozó megpróbált vitéz, érdekes, sima, megnyerő, enyegő modora által. Catoi kedélyű ember bizonyára vonakodott volna oly nővel, mint Széchy Mária viszonyba lépni: de Wesselényi elég könnyű véru volt, két havi özvegység után még akkor is érdeket találni szerelmi kalandban, ha nem is szolgált eszközül oly fontos vállalat kivételére, mint Murányvárnak elfoglalása.

Alkalm Máriával összekötésbe lépni hamar kínálkozott. Kúthry Ferencné — Ráhoról, Fülek és Murány közt — Széchy Máriához vonta magát, és cselédei akadály nélkül ki bejártak a várba. Egyiknek — Nagy Janosnak hívták — Wesselényi 70 tallért ígért, ha az ugorka közt, melyet aszternyának visz — Széchy Máriának egy levélkét csempesz be. A leány a pénzt látva,

elfeledte a veszélyt, mely rá a murányi éber vigyázat mellett várt, és a feladatot ügyesen megoldá. Wesselényi fekete pecsétés levele észrevétlenül Mária kezébe került, telve szerelmi hűvvel, azon egy kéressel, vajha csak egyszer színről színre láthatná. Mária-ban a hosszú özvegység inkább fokozta, mint oltá a szerelmi tüzet. Rögtön válaszolt Nagy János által, hogy nehéz találni, de mégis némi reményt nyújtott. A tapasztalt Wesselényi felismerte a jó jelt. És csakugyan 5 nap múlva már követ járt Széchy Máriától Füleken, Kádas Márton „kopasz homlokával,” kit Wesselényi legnagyobb titokban, legnagyobb örömmel fogadott, gazdagon megajándékozott, s egy új levéllel visszaküldött. Válaszban Mária megadá a légyottot, jöve szombaton, a tiszolczi erdőben, hová horgászás színe alatt menni fog.

„Tiszavidéki Ujság, a nép értelméhez s, a társas élet székségeihez alkalmazva:” megjelent Szegeden Molnár P. kiadó-szerkesztő által 1849 elejével, hetenkint kétszer fél-fél iven ivrét alakban, előfizetési díja félévre helyben és vidéken 2 ft. 20 kr. p. p. nyomtatott.

Május 2-án lett belőle „Szegedi Hirlap”; erről alább.

(Pesti Hirlap. 1849. I. 6. l.)

1849 elején két nap óta Budán volt már az osztrák sereg, de még ekkor járt Pesten egy lap, a „Forradalom,” mely a németet szidta. Szerkesztette Magas Ernő.

(Közöny. 1849. II. 604. l.)

„Komáromi Értesítő.” Mack őrnagy és tüzér parancsnok által Rév Komáromban alapítva, 1849. jan. 9-én jelent meg 1-ső száma, s azontul naponkint (vasár- s ünneppnapokat kivéve) féliven, kis negyedrét alakban adatott ki. Mack a szerkesztést márczius 15-én átadta Rózsafi (Ruzsicska) Mátvás Pázmáneumbeli növendéknek, ki azt ügyesen kezelte jul. 4-ig, midőn a K. É. megszünt. — Hogy mily jótémény volt ezen kis lap Komárom város s környékére nézve, azon időszakban különösen, midőn a hirlapvgyó közönség, a vár ostroma által, meg lett fosztva minden alapos tudósítástól, mely akkor előnyomuló seregünket illette volna — kiki képzelteti. — Minden este, midőn a lap megjelent, a kiadó Szigler Antal könyváruusi boltja, hol árulták, a szó teljes értelmében ostromlatott; s azután uton utfélen olvasták, sőt az ellentáborban is figyelem tárgya lón. — Sokszor csak biztatásokat, hamis bullettinetek között (gy p. o. márcz. 15-diki számában ez áll: „Palatánal ismét nagy ütközet volt, melyben maga Windischgrätz is sebet kapott, és 36 ágyú nyertünk) — melyeket jó reményesség fejében el kellett hinnünk, habár később azok alaptalanoknak bizonyultak is; gyakran ujdonság hiányában hozadalmas polemikákkal — különösen Mack és Krivácsy — tölték meg hasábjait; s csak igen ritkán adhatott a futórok által becsempésztet „Közöny”-ből alapos tudósításokat. Nyomatott Szigler testvérek betűivel. — Megjelent 1849. jan. 9. — apr. 7. 1—50. szám, 200 lap; apr. 10. jul. 4. 1—72. sz., 201—488 lap; egyes szám ára 3 kr. p. p., máj. 12-től reggeli lappá változott. Rendkívüli előfizetés nyitottat máj. 15-től október elejéig, Komáromban házhöz hordással 5 ft. p. p. a kiadónivalból elhordva 4 ft. 30 kr., postán borítékban 5 ft. 30 kr. p. p.

(Honvédek könyve. II. 92. 95. 96. 99. 100. III. 43. — Gergye — Világos. Klapka. Komorn. Leipzig u. Pest. 1850. 97. 101. 119. l.)

„Magyar Or.” Nagy Pál 1849. jan. 26-án indítá meg ezen katolicus politikai lapot — miként előrajza tudatá — hogy a katolicizmust függetlenül vezesse az értelem és erkölcsi szabadság pályáján, czikkei egyedül a magyar alkotmány és törvény szentségét védenék; ezenkívül világi és egyházi kinevezéseket, változásokat közöltek hasábjai. — Megjelent Pesten, hetenkint négyszer, mig nem márczius hó folytán megszünt.

(Pester Zeitung. 1849. I. 5269. — Pressburger Zeitung. 1849. I. 195. 256.)

„Esti Lapok.” Jókai Mór szerkesztése alatt Debreczenben jelent meg ezen politikai napilap 1849 febr. folytán és a képviselőház mérséklő pártjának volt közölyne. A pártnak, melyet képviselt, vezére Nyári Pál vala, irányát ő határozta meg, a nélkül, hogy szerkesztésbe valóságosan befolyt volna. Az Esti Lapoknak két rovata volt, komoly és humoristika, az elsőt Kovács Lajos, Kazinczy Gábor és Hunfalvy kezelte, a másikat maga a szerkesztő. Jókai főleg jeles humoristikus levelei és czikkei által gyakorlott hatást. Hatályos fegyver vala e humor a „Márczius tizenötödike” a Madaraspárt közölyneinek élezi ellen, s tulajdonképp ezen humoristika rovata volt az, mi annak népszerűségét megszerzé. Vezetőcikkei tárgyismerettel voltak írva. Céljuk volt, az akkori viszonyok iránt fölvilágosítani a népet s oda vezetni a dolgot, hogy ez a kibékülési politikát követelje. A forradalmi fegyveres szerencseje, az april 14-diki határozat — misem ingatá meg őket. Folytatták a küzdelmet, mig lehetett, s midőn láták, hogy az árny ellenében usznok lehetlen — a cselekvény mezejéről visszálépének.

„Közletársági lapok”, czim alatt egy politikai napilap keletkezett Pesten, 1848. okt. második hetében, úgy látszik csakhamar beitatott, mert a lapok többet nem említik.

(Kossuth Hirlapja 1818. II. 419.)

„Jöv.” Abrányi (családi nevén Eördögh) Emil mint felelős szerkesztő indítá meg, ezen szabadelvű politikai napilapot 1848. decz. 1-jével Pesten, Mészáros Károly társaságában. Közreműködtek: Barsi, Horárik, Nyiri, Töltényi. Még azon hó végével megszünt. — Megjelent ivrét alakban háromhasábos egy iven, hetenkint hatszor, decz. 1. — 28. 1—23. szám 92 lap. — Ára félévre helyben 6 ft., vidékre hatszor külvé 7 ft. kevesebb; szer. 6 ft. 24 kr. egy hóra 1 ft. illetőleg 1 ft. 20 kr. p. p.: nyomtatott Müller Emilnél.

(Kossuth Hirlapja 1848. II. 558. 674. — Der Ungar (Zerf.) 1848. 406. — Danilik, Magyar irók. II. 1. l.)

*) Toldy, Irodalmi és tört. levelek II. 2. 3. l.

tel vagyok az orsz. tisztelt rendőri hivatalnak alázatos szolgálója Jókai Mór, az Esti Lapok felelős szerkesztője.

„II. Debreczen város polgármestere. Felső-littátásom következtében jelentem, hogy az „Esti“ című lap szerkesztője Jókai Mór, az 1848-ik évi XVIII. törvényozók 3-ik fejezete 30-ik §-nak 1-ső pontja értelmében a nyilatkozatot megtette: miszerint ő a debreczeni nyomdában naponként Esti című lapokat nyomtat. A mi pedig a fenn érintett törvényozók, fejezet, paragrafus második pontja szerint a kívánt biztosítékot nézi: e tárgyban a kezeséget képviselő Szunyog Rudolf ur vállalta magára. Mivel a biztosíték azonban fekvő birtokban áll, s ennek becserélő a bizonyítvány, úgy szinte a betáblázási jegyzőkönyvi kivonat kezeim között mind idáig is be nem adatott: e tárgyban kimerítő tudósítást emnélfogva nem tehettem, s nem tehetek. Debreczen febr. 28. 1849. Poroszlay Fridrik, polgármester.

„III. 451. sz. R. P. K. Debreczen városának. Az „Esti lapok“ című hírlap iránt tett jelentés folytán, oda utasították a hatóság, hogy mivel a sajtó törvény rendjeletere szerinti intézkedések, a helyhatóság köréhez tartoznak, Debreczen városának hatósága, az 1848-ik törvény 18-ik cikkje értelmében haladéktalanul intézkedjék, s Jókai Mórnak hátrít, s itt alá csatolt folyamodását szolgáltatassa kezéhez. Debreczen, marc. 2-ikán 1849. Madarász László, országos honvédelmi bizottsági tag.

„IV. 454. sz. R. P. K. Debreczen városának tegnapi fölterjesztéséből kitészvén, miként az „Esti Lapokra“ a törvényes biztosíték sem készpénzben, sem fekvő vagyonra betáblázott kötelevényben le nem tételt, az irt lapnak póstán leendő szétküldése, míg a törvény követeléseinek elég nem tétetik, meg nem engedtetik. Debreczen mart. 1-én 1849. Az orsz. honv. bizottsági tagja, Madarász László. (Közöny 1849. 44. sz. 153. l.)“

Minden ellenzés daczára a kauzio végre letéttvén, a lap folytatta pályáját s nem szűnt meg a Madarász-párttal élethalálharcot folytatni, Jókai lapjának ez egyik főrdeme.

1849. apr. 30-tól máj. végéig Ludassi Mór szerkeszté Pesten; jun. 4-től ismét Jókai Mór vette át a lapot és folytatta jul. közepéig.

Megjelent 1849 febr. tól apr. végéig Debreczenben a városi nyomdában; apr. 30-tól közép júliusig Pesten minden nap (vasárnapon kívül) kis ívrétben egy ives szám. Előfizetési ára helyben hat óra 5 ft. egy óra 1 ft.; póstán hat óra 6 ft. egy óra 1 ft. 20 kr. egyes szám 3 kr. pp.

(Pesti Hírlap 1849. I. 48. Horváth Mih: Magyarország függetlenségi harcának története 1848 és 1849-ben Genf. 1865. Puky Miklósnál. II. 382-383. — Pester Zeitung 1849. I. 5778. 5678. — Pressburger Zeitung 1849. I. 579. 672. 762. Uj Ismeretekre Pest 1852. IV. 550. — Szilágyi Sándor: A magyar forradalom férfai 1848/9 Pest, 1860. 74-75. 88. 91. 92. — Magyar forradalom története 315. 328. — Ludassi: Pest ágyuztatása. Pest, 1849. 19. 43. — Magyar írók arcképei és életrajzi Pest 1857. 35. — Csokonai Album. 248. —)

Madarász László hatalma tetőpontján állott, az „Esti Lapokat“, sajtó utján próbálta ellensúlyozni, s testvére, Madarász József által megindította a „Debreczeni Lapok“ at 1849. febr. 27-én, mely azonban pár heti élet után márczius 13-án 7-dik számával megszűnt. — Gorove László legérélyesebben szólalt fel Madarász László s a Debreczeni Lapok ellen. — Hetenkint háromszor jelent meg két hasábos 4-réti féliven kedden csütörtökön és szombaton, egyes száma 3 kr. p. p.; nyomtatott a Kolozsvári ideiglenesen Debreczenben áttett nyomdában.

(Uj Ismeretekre. Pest 1852. IV. 12. — Szilágyi S: Magyar forradalom története. Pest 1850. 315.)

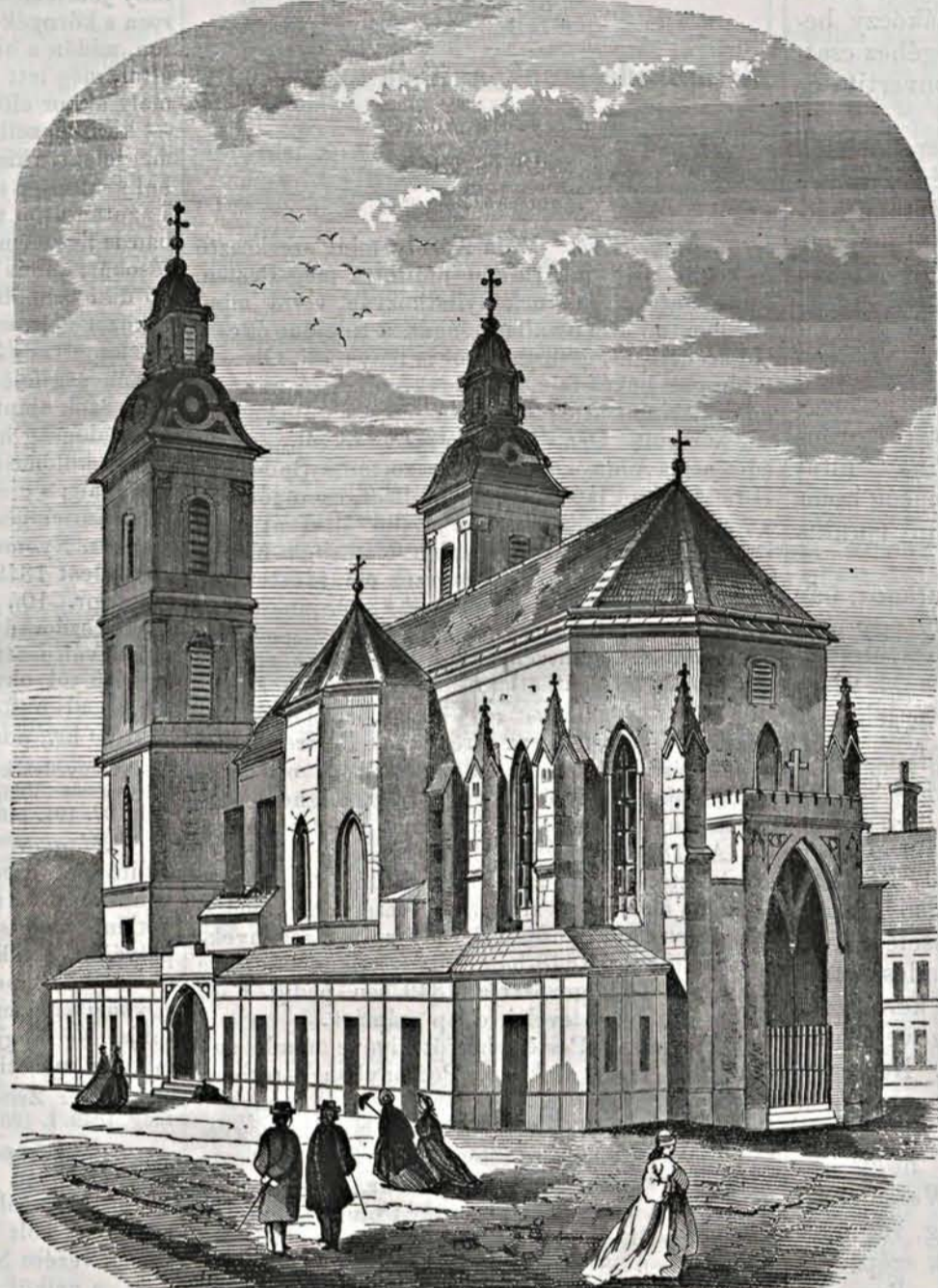
„Honvéd.“ Szerkesztette és saját betűvel nyomatta Ocsvai Ferenc Kolozsvárt, 1848 dec.

28—1849 aug. 14-ig 1—197 szám (ez az utolsó) 772 lap — jelent meg; kis ívrét alakban naponként kiadott (vasárnapot kivéve) egy iv magyar és német szövegben. Előfizetési díj: félve helyben 6 ft., póstán négyszer külvde 6 ft. 48 kr., kétszer külvde 6 ft. 23 kr.

(Közöny. 1849. I. 198. 490. — Aradi Hirdető. 1848. 7 sz. és Szabó Károly ur szives közlése után.)

„Brassói lap.“ Szerkeszté Veszely Károly; kiadta és nyomatta Gött János. 4 r. 1 — 19. szám (1849. apr. 16. — jun 18.) Politikai irányu újság; politikai esatatóri stb. tudósításokat közöl. (Szabó Károly ur szives közlése után.)

Gaal József a Debreczenben megjelenő „Márctzius Tizenötödike“ ellenében, egy újabb „Márctzius Tizenötödike“-et alapított Pesten, hol annak 1-ső száma 1849. apr. 24-én jelent meg. „Borura derü“ jelzővel, Lukács László nyomdájában és kiadásában; csak alakra, berendezésre volt szakasztott hasonmása névrokonának, szellemre s beltartalomra nézve azonban egészen eltért tőle, mert sokkal higgadtabb és komolyabb irányban

A pesti belvárosi plébánia-templom. — (Myskowsky rajza után)

szerkesztették. — Megjelent naponként este (vasárnapot kivéve) 4 réti féliven; ára nyolcz óra helyben 5 ft., vidéken 6 ft., egyes száma 3 kr. p. p.; megszűnt július közepén.

(Közöny. 1849. I. 338. — Uj Ismeretekre. III. k. 535.)

„Szegedi Hírlap.“ kiadó tulajdonos és alapító Tóth Mihály, hely. főbíró; felelős szerkesztők: Havi Mihály és Szabó M. nyomtatta Grün János Szegeden. — A Sz. H. mely a Közöny mellett egyetlen hírlap volt a kormánynak Szegeden időzése alatt, egyik számában megróta azon „veszélyes, udvarszéri környezet“, mely nőkből alakulva, kormányzó teremekben állítólag nagy befolyást gyakorolt volna. — Szilágyi Sándor e lapnál mint főmunkatárs működött.

Megjelent a Sz. H. 1849. május 2-tól aug. hó elejéig minden szerdán és szombaton ívrét alakban, három hasábos fél iven. Előfizetési ára félve helyben 2 ft 30 kr. vidékre póstán külvde 3 ft. p. p.

(Közöny. 1849. I. 368. — Honvéd. 1849. II. 752 — Ország Tükre 1863 I. 169. Horváth Mih: Magyarország

függetlenségi harcának története 1848/9. Genf. 1865. III. 370 l.)

„Való“ című politikai lap jelent meg Pesten 1849 jun. hó folytán.

(Szenen und Bilder aus dem ungarischen Revolutionskriege. Pest 1850. 188. l.) (Folytatás köv.)

A pesti belvárosi plébánia-templom.

Pest legnevezetesebb s egyszersmind legrégibb egyháza a belvárosi parochiális templom. Ebben egy régi okirat nyomán már 1507-dik évben tartott isteni szolgálat; későbbben a törökök által mecssetté átidomítva, csak ezek kiütése után 1726-ban lön újra javítva és nagyobbítva.

Bármily nevezetes és szép e templom belseje, mindazáltal a szemlélőre nem gyakorolhat összhangzó benyomást, miután egyes részei különböző időszakok különböző izlésében építettek s azért sem külsőjének, sem belsejének, építési módora nincs összhangzásban; mert míg egyrészt belül a sanctuarium és presbyterium XV-dik századbeli szép góth izlésű oszlopokkal és boltozattal díszeskedik, addig a templom főhajója — miután későbbben építettett hozzá — jóniai, dóriai oszlopaival renaissance izlésű; s e különbség anánlkább szembevetőd, miután a presbyteriumot a főhajótól elválasztó boltív felső része félkörídomu, alatta mindjirt a góth boltozatív látható, mely két különböző izlésű boltozat aesthetikai szempontból nézve nem fér össze.

E templom főhajóját hat jóniai faloszlop (pilaster) díszíti, nemkülönbén a boltozat is szép egyszerű színben és modorban van tartva. A főhajó mindkét oldalán négy kis kápolna van, és elején főbejárat felett az orgonát és zenekarzatot négy pár szép dóriai oszlop tartja.

E templom tíz oltára közül különös említést érdemel a főoltár — Sz. Mária menyemenetelét ábrázoló szép képpel, és csinos görög izlésű szentségázzal (tabernaculum), jobb oldalán sz. István, bal oldalán pedig sz. László szobrával.

A többi egyes kápolnáknak levő mellékoltárok részint új góth, részint rokokó izlésűek s különös művészi vagy régészeti becsel nem bírnak.

Megemlítésre méltó a presbyterium jobb oldalán levő kis kápolna, melyben egy új góth izlésű oltáron kívül a kápolna bel-falaiban két szép román modoru régi dombormű veszi igénybe a szemlélő figyelmét. s ez nem lehet egyéb, mint egy régi templom-ajtó feletti részei (tympanon), melyek valószínűleg 1821-dik évben a presbyterium kijavítása alkalmával falaztattak be; s e kis kápolna szép góthboltozattal bír, melyen két kerek nyílás van, ezen

ken színezett üvegen keresztül hat be a világság, e kápolna külső boltíván olvasható: HONORIBUS DEIPARAE IMMACVLATAE RESTAURATA. 1855.

Különös figyelmet érdemel a sanctuarium jobb és bal oldalán befalazott fülkékkel ellátott két oltárhely, mely veres márványból készíte, remek faragásu díszítésekkel van ellátva; s jobb oldalán levő fülke mind két oldalán gyertyát tartó angyal látható féldomborműben, s fülke feletti levő szalagon következő felírás van:

ECCE PANIS AGELOR. FCTVS. CIVVS. VIATOR.

A baloldali levő oltárhely díszítményre nézve tökéletesen összevág az előbbivel; s ezen következőket olvashatni: EGO. SVM. PANIS. VIVVS. QVI. DE. CELO. DESCENDI.

A szentélyt a presbyteriumtól egy kőkorlát választja el, mely elválasztás azonban későbbi időkben történtett.

Megemlítendő még báró Kray Pálnak, az

osztrák-francia háborúkban kitűnt tábornoknak a presbyterium balfalán levő sírelmékköve, melynek felső részén a család címere hadi jelvényekkel és két ülő bajnokkal fehér márványból kifarraga látható; az alsó része szürke márvány, melybe egy fekete márványtábla van illesztve, hosszu latin felírással, melyből megtudjuk, hogy e 69-ik évben meghalt vitéz tábornoknak hálás fia Ferenc állíttatta ez emléket 1804-ben.

Ezen sírelmeken kívül van még a főhajó baloldali első kápolnájában fehér márványból, egyszerű de szép izlésben készített másik sírelmé, következő felírással:

KULTSÁR ISTVÁNNAK A NEMZETISÉGRE BUZGÓ SERKENTŐNEK KESERGŐ ÖZVEGYE. SZULETETT MDCCCLX MEGHALT MDCCCXXVII

E templom fekvésének irányja megegyez a régi templomokéval, azaz szentélyével keletfelé van fordítva, s a városház és a Duna közti tért foglalja el hosszában, a templom főhomlokzata főbejáratával nyugat felé a Dunára néz, hol szép renaissance izlésben épült két tornya áll. Ezen főbejáraton kívül van még két mellékbejárata, északi és déli oldalán. Legmeghatóbb képet nyújtott e templom belseje és környéke az 1860-ban tartott nagyszerű Séchenyi — emlékünnep alkalmával, mely akkor e lapokban bővebben volt leírva és rajzolva.

Az új képviselőház gyűlés-terme.

Közeledek immár az idő, midőn a honatyák a haza sorsát századokra elhatározó nagy művet megalkotni összejönnek, s a ház, melyben ülésüket tartani fogják, naponként közelebb halad befejeztetésé felé. Falainak teljes fölemelését s a kőműves munkák elkészülését már jelentettük, s a további munkálatok is nagy erőlyvel folynak.

Talán nem volt még építkezés Pesten, melyet első kövének letételétől kezdve az utolsóig, annyi szem kísért volna figyelemmel, mint ez ideiglenes országházat, melyhez most minden honfi kebelben annyi vágy, annyi remény csatlakozik; épen ezért kell, hogy e közérdekléssel készült épület részletes ismertetéseinknek is tárgya legyen; s hogy a fővárostól távol levőknek is fogalmat nyújtsunk azon helyről, hová most a választók, hazánk boldogításának nagy munkájára képviselőket küldeni fogják: találó képen közöljük az országház nagy termének belsejét, azon termet, melynek falai között a nemzet fájdalomnak vagy örömeinek szózatái nyilatkoznak, viszhangozni fognak.

E nagy gyűlés-terem az országház épületének közepét foglalja el, oly kiterjedésben, hogy egész Pestnek ez lesz legnagyobb terme. Hossza 17 öl 3' 6", s szélessége pedig 11 öl 4 lábnyi lesz, így az egész 189 négyszög ölnyi területet foglal

Az angolok tengeri fürdőben.

Jersey, okt. 7-ken.

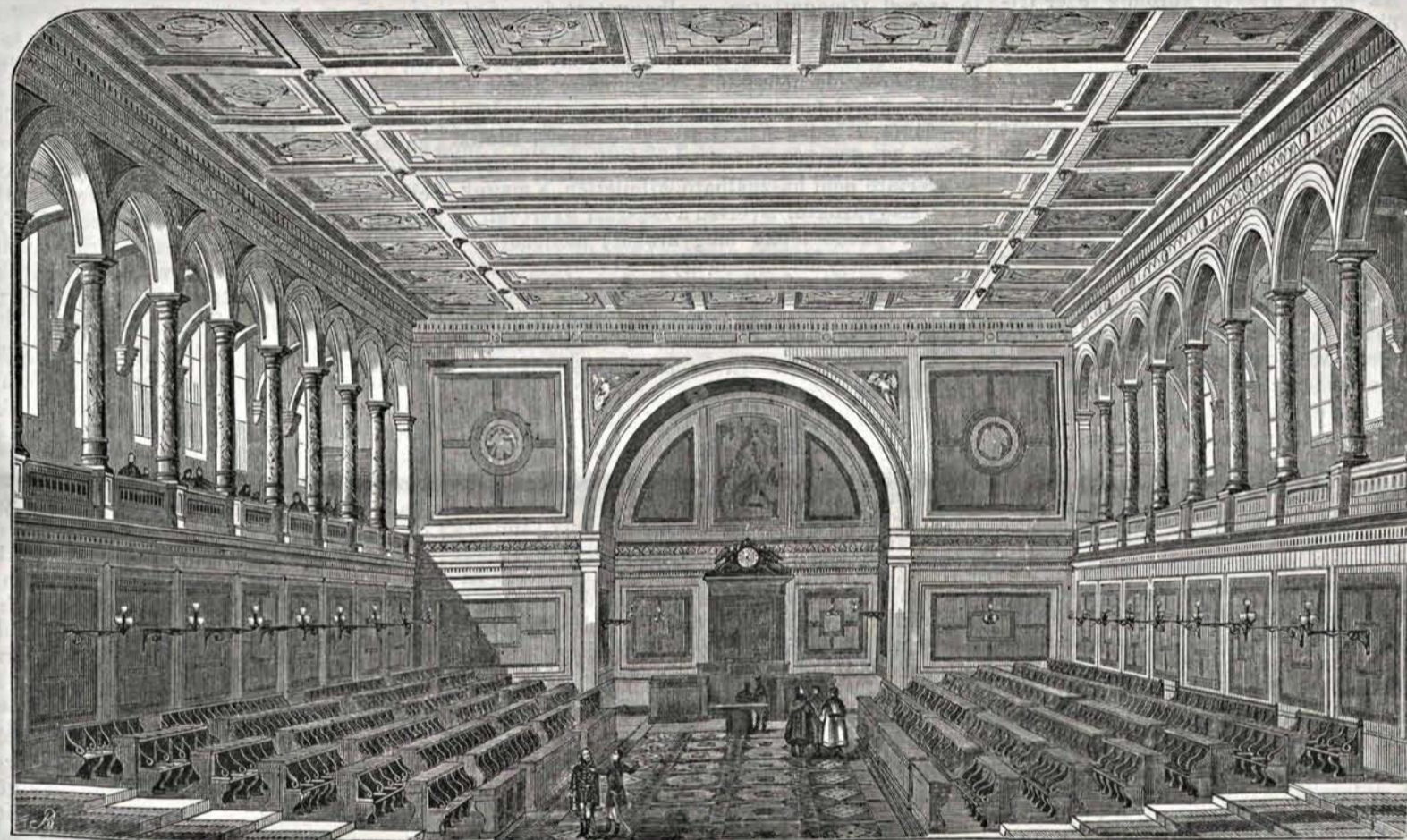
Azt óhajtja, kedves gróf, hogy az angol tengeri fürdővellet megismertessen röviden. Engedelmeskedem parancsának addig is, míg talán saját szemével győződnek meg leírásom helyes vagy hibis voltáról.

Gyönyörű reggel van, s a nap már is melegen süt, daczára a késő ideoénynek. Az ártejl hajnalban esett s holdtöltekor sebesen apad a tenger. Azért mégis jókor érünk még a fürdőparthoz.

Csinos szöke leányok lépdelnek előttünk, anyáikkal vagy azok nélkül, egy kis berkossárral kezükben; mások szembé jönnek velünk, felbottott vizes hajjal, mely vállukon szárad. A férfiak törülközőt visznek s avval árulják el, mi járatban vannak.

A fürdés zárt kocskból történik, mint Boulogne-ban, úgy hogy mire kiszáll az ember, azonnal jókora vizet ér. Az asszonyok egy kis távolságra fürödnek a férfiaktól, ismerettségülete csoportokba oszolva s fel s alá merülve, és hol sivitva, hol hangosan nevetve; a férfiak . . . no de jobb, nem nézzük ezeket, igazi vademberek.

A fürdés után jól esik a reggeli, természetesen thea, vajás kenyérral, egy pár hig tojás s egy kis sonka vagy sült szalonna. Az angolok nem koplalnak. Azután a ladyk feltöltöznak — a férfiak

A magyar képviselőház nagy terme Pesten.

A templom szentélye keletfelé a góth izlésnek megfelelőleg sokszög által záródik be, s ezenkívül góth oszloptámmokkal és szép góth izlésű kápolnával van ellátva, hol sz. Flórián szobra áll; e kápolna kifelé nyitott és csinos vasráccsokkal van elzárva.

Régi egyházi anyakönyvek e plebániában sem léteznek, csak a törökök kiütése óta (1686) találhatik rendes egyházi jegyzőkönyveket, melyek kitétszik, hogy ez idő óta e templomnak kilencz plébánosa volt.

Említésre méltó a templom főhomlokzata előtt álló legujabbkori, tiszta góth izlésű, Sz. Háromság-szobor, melyet néhány évvel ezelőtt állíttatott e szép tere a hívek buzgalma, s melyet annak idejében e lapok rajzban is bemutatattak. E szobor Halbig nevű bécsi szobrász műve s eléggé művészi becsű, csak az a kár, hogy a szoborhoz használt anyag nem tartós márvány, hanem könnyen elporladó puha fővénnyek, s így tartóságot nem ígér, a minthogy egy erősebb vihar egy ízben már le is hordta a szobor tetejét, mit ezután újra kellett készíttetni.

Végül meg kell még említenünk, hogy igen kívánatos volna, ha a templom falához ragasztott vásáros-bódék, melyekben itt mindenféle élelmiszkek árulnának s az épület díszére épen nem szolgálnak, végre valahára egészen eltűnének. Külömben a templom előtti tér a mult évekbén tördént feltöltés és kövezés által sokat nyert. M. V.

el, s a városi vígadó nagyterménél 28 négyszög öl-le tágasabb. Talaja egy öllel magasabb az utca helyszíneénél, s a terem magassága 41 láb.

De kiváló figyelem lesz fordítva e terem berendezésére, mely egészen az angol alsóház mintájára készült. Szemben a bejáratnál, a terem fenékhosszában áll majd, mint képünk mutatja, az elnök, két alelnök, 4 jegyző és 6 gyorsíró emelvénye, melyek közül az elnöké lesz a legmagasabb. Oldalt jobbról és balról kényelmes padok 462 képviselő számára, s a terembe a képviselők, és a karzatokra a nagy közönség külön bejárason juthatnak.

Mint említettük, az épület már nemsokára készen lesz. Mindaddig a rossz idő igen kevés akadályt okozott az építőmestereknek. Az idei száraz, derült és október végeig meleg őszi napok igen kedveztek az építkezésnek s a kőfalak csaknem egészen szárazon juthatnak a tető alá, azonban a falak teljes kiszáradása, úgy látszik, mégis több időt vesz igénybe, semhogy a kitűzött napra, decz. 10-re, a termeket használni lehetne. Azért rövid időre a képviselőház első ülési számára ismét a muzeum termét fogják ideiglenesen berendezni, habár az érdemleges tárgyalások már a képviselőház saját termében fognak folyni. S ha majd a még most pusztá terem a honatyák tiszteletre mltó sergével megnépesül, még egy képt fogjuk bemutatni olvasóinknak.

már fel vannak — s vagy zongorához ülnek vagy olvasnak délig, illetőleg egy óráig, a mikor ebédhez ülnek. Áll ez közönségesen sült marha-vagy juh-husból, hozzá burgonya s valamely más zöld-ség vízben főve; táiban főtt gyümölcs tészthártyával borítva, mi pie nevet visel, s egy darab cheshire sajt záradékul. Néha kirándulnak egész napra, a szebb pontokat megszemlélendők, hol külön, hol társaskocsin. Eledelet magukkal visznek s azt valamely fa vagy szikla árnyékában vígan elköltik. Ezt nevezik pic-nic-nek, mely, ha tánc is járul hozzá, igen boldogokká teszi a szépeket. A helybeliek néha odahaza felejtik a mamákat s párosan uvarlókka indulnak mulatni. Mikor jól nevettek és gavgoytat barátaik társaságában, este hazatérnek minden baj nélkül. Kivéve némely ritka esetet, a mikor valamely Gretna Greenbe tévedtek, a honnan aztán szülők megegyezésedert könyörögnek. Ez így van Amerikában is. No már megvallom, ha tulságosnak találom a francia zárdaszéri nevelést, az ily teljes emancipációja a leányoknak se bírja helyeslésemet. Célzserűbb, nemde a közepet?

Szerdán és szombaton délután a kollegium előtti téren gyűl össze az őr világl, hogy zenét hallgasson. Az asszonyok szépségeknél leülnek a pázsitra, míg a férfiak mellettök őrt állnak, vagy szintén lehevernek. Mások, ugyancsak az iskola nagyobbik termén, cricket játékokat nézünk, ezt is zenezek mellett.

Mindenféle 1867 (6-6)

MÉRLEGEK ÉS SULYMÉRTÉKEK

bel- s külföld legjobb készítményei, tűz- és betörés ellen biztos
szekrények, szekrényecskék és biztonsági-zárak, víz-
mentes takaróponyvák, gépsziják, gépi sodrony-
szegkek, másoló-sajtók s a t. a legutányosb gyári áron
folyvást készletben kaphatók

Schuk N. és társánál

Pesten, a király-utca sarkán.

↳ Árszabályok kívánatra bérmentve küldetnek meg. ↳

Gyermek vászonmű-készletek,

u. m.: ingek, lábravalók, korsettek, ellenzők, piqué-takarók, kötött főkötők s a t.

Keresztelő-vánkosok és zubonykák

fonott vagy vas bölcsők, egészen felszerelve minden áron.

Női vászon-készletek,

ágyneműek, nappali és éjjeli ingek, nadrágok, korsettek, fűsülő-köpenyek, zsebkendők, szoknyák s a t. asztalneműek, törülközők s a t.

Kész mennyasszonyi készletek

bármely áron, mennyasszonyi ruhák selyemből vagy illusioból, és mirtus koszorúk.

Finom himzések, fehéreneműek, csipkék,

gallérok és kézelők, főkötők, halók, szövetek, székék és betétek s a t.

Függönyök és függönyszöveteket

ajánl

TÜRSCH F.

Pesten, váci-utca 19-ik szám a., a nagy Kristóf mellett.

↳ Megrendelések postai utánvét mellett gyorsan teljesíttetnek. ↳

↳ Hészletes árjegyzékek bérmentve. ↳ 1319 (5-0)

200.000 ezüst forint
mint főnyeremény, továbbá 100.000,
50.000, 30.000, 25.000, 20.000,
15.000, 10.000, 10.000 s a t. forint
összesen

14.811 nyeremény-számnak
egy millió 909,630 forintot okvetlen
nyernie kell ezen, a szabad Frankfurt
városa által alapított és biztosított leg-
újabb nagy pénznyeremény-sor-
huzásban; ezen jutalomdíj-sorsolás
annyival is inkább mindenkinek ajánl-
ható, mert az a legnagyobb előnyökkel
ajánlkozik az állam részéről a legjobb
biztosítást nyújtatik, mely egyszerűsége
annak ügykezelését is magára vállalta.
Játéktérvek ingyért szolgáltatnak ki.
A hivatalos sorszási lajstromok, vala-
mint a pénznyeremények a huzás után
minden részvevőnek az előírt bankár-
ház által azonnal meg fognak küldetni.

A sorsolás kezdete nov. 22-ken.
1/4 eredeti sorsj. ára 1/4 ft. o. é. bankj.
1/2 " " " " 3 ft. o. é. "
3/4 " " " " 6 ft. o. é. "

Szives megrendelések, a pénzössze-
ggyütt, mihamarabb s közvetlen az
előírtokhoz intézendők

Homburger Móricz,
Trierischer-Platz Nr. 9.
m. Frankfurtban.

1355 (8-10)

Egy okleveles erdősz,

ki 13 évig mint erdőmester szolgált, s felül
100,000 hold erdőt kezel, az erdőkezelés
minden ágaiban, úgy az urbéres erdő elku-
lönítési munkálatokban tökéletesen jártas,
a magyar, német, latin, tót és román nyel-
veket beszéli, a legjobb oklevél s bizonyít-
ványokkal el van látva, — 100 újforint ju-
talmat ad annak, ki neki egy több évre
biztosított erdőosztási állomást szerez. Bővebb
értekezhetni Pesten, magyar-utca 23.
sz. alatti, 2-ik emelet, 10-ik ajtó, P. Ö.
ezim alatti.

1892 1/2 (1-3)

„VICTORIA.“

A „Victoria“ biztosító-társaság aldirótt igazgatósága errenel tisztelettel tudatja,
miserint pesti vezérigynökségének ügyvezetésével **Galgóczy János** urat, mint titkár,
bita meg s ezentul minden a nevezett vezérigynökség által kibocsátandó irat a vezér-
igynök Uhl V. F. ur aláírásán kívül, általa is ellenjegyeztetvén, a cégjegyzés követ-
kezőleg illand:

A „Victoria“ biztosító-társaság vezérigynöksége Pesten

Galgóczy J. Uhl V. F.

Kolozsvárt, 1865. október 21-én.

A „Victoria“ biztosító-társaság igazgatósága:

Hintz György, Wagner Frigyes, Galgóczy Károly,
alelnök. igazgató. vezérigazgató.

Igazgatóságunk előbocsátott közzétételére hivatkozva, van szerencsénk magunkat
mindenféle tűzkárbiztosítások eszközésére ajánlani.

Hazai intézetünk szellemének kellő megvilágításul felsoroljuk itt az annak élen
álló egyéniségek neveit:

Elnök: báró **Józika Lajos.**
Alelnök: **Hintz György.**

Igazgató választmányi tagok: Fischer Lajos, Fölly Mihály, Groiss
Nándor, gróf Horváth-Toldy Lajos, gróf Károlyi Ede, Korbuly Bogdán, Pataky Sándor,
Poch József, báró Szentkereszti Zsigmond, Simon Elek, Stein János, Zeyk József; —
választmányi póttagok: gróf Andrássy Gyula, báró Bornemisza János, Kré-
mer Ferencz, dr. Szombathelyi Gusztáv, Vajna Sándor.

Igazgatók: **Dózsa Daniel, Kóváry László, Wagner Frigyes.**
Vezérigazgató: **Galgóczy Károly.**

Biztosíthatók pedig e társaságnál tűzkár ellen: mindenféle lakházak, gazdasági
épületek, kastélyok, templomok, tornyok, azokban a harangok, gyárak, műhelyek, azok
felszerelvényei, készletek, gyártmányok sat. butorok, árucikk-raktárak, gazdasági kész-
letek, magtárban gabona, szalmás gabona, takarmány, széna, mindenféle baromlómány
bennégés ellen.

A biztosítási díjak a lehető legolcsóbbra szabvák; egyszerre több évre kö-
tött biztosításoknál különös kedvezések engednek.

A „Victoria“ egyike levén a legfiatalabb biztosító-intézeteknek, igyekszik fog jó
hírnevét a kárterítések alkalmával is méltányossággal, igazsággal és gyors fizetés által
megalapítani.

Feladományi izek ingyen adtnak; mindenféle felvilágosítások és utasítások a leg-
szivesebb készséggel szolgáltatnak.

Kelt Pesten, 1865-ik év október havában.

A „Victoria“ biztosító-társaság vezérigynöksége Pesten.
Galgóczy J. Uhl V. F.

1380 (3-3) Biztosítási irodánk: váci-ut, 63-ik szám.

JÁTSZÓ-MŰVEK,

4-36 db. zeneművel, ezek közt pompás
művek harangjátékkal, dob és harang-
játékkal, fuvolával, éghangzatokkal s
mandurával.

Játszó-szelenczék

2-12 db. zeneművel, utazó-szekrény-
kék, szivarartó imolák, fénykép-albu-
mok, tintatartók és schweizeri házikók
zenével, — mindezek finom faragványban
vagy kifestve, továbbá bábok schweizeri
öltözékben zenével és táncolva: ezeket
mint legújabb műtárgyakat tisztelettel
ajánl **Heller J. H.** Bern-ben. Ezen
művek, melyek kellemes hangjuknál
fogva minden kedélyt felvidítnak —
bár ne hiányoznának a salonokban —
a betegek ágyainál. 1385 (1-3)

GROSZMANN,

tudor,
szem- és fül-orvos,
tizenkilenczedik évi orvosi gyakorlatá-
nak, tapasztalatai és a legkitünőbb eu-
rópai tanárok utasításai szerint gyó-
gyít. Rendelési órái a József-tér 11-ik
számu Groszmann-házban, minden hét-
köznapon délelőtt 11 órától 12-ig, és
delutáni 2 órától 4-ig. — Szegények
számára ingyen minden vasárnap
delelőtti órákban. 1350 (6-6)

Mindennemű takarópapíros

(Makulatur)
kapható Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.

↳ Előfizetési feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. ↳
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

↳ Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1865. november 1-től kezdve: Egy, négysszer hasábotott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba; háromszor- vagy többször ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre névze kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollen és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos, — és Pesten: a kertész-gazdasági ügynökség is. József-tér, 14 sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

Vác város.

Vác város fekvése egyike a legigézőbbeknek hazánkban. Ez állítást bizonyítani fogják mind azok, kik valaha a nógrádi országuton haladva, a kies völgyben fekvő Katalina pusztától fölfelé, az erdőn keresztül, a hegygerinczen levő váci szőlőkig érven, Vácot és vidékét a szőke Duna kanyargó két ágával egyszerre megpillantották. E nagyszerű panoráma élvezetes meglepetést idéz elő mindenkinben.

Az 1864-ik évi összeírás szerint Vácot 13,985 lélek lakja, ezek között: 12,524 r. kath., 1260 ref., 140 ágos. v., 11 görög, és 527 zsidó, — az iskolások száma 995. — Közelkedés tekintetében Vác több nevezetes város irányában nagy előnyvel bír, miután egyik oldalán a vasút, másikán a Duna, a közlekedést igen könnyűvé teszi.

Vác lakossága anyagilag tekintve, mind a mellett, hogy oly kedvező helyzete van: még sem mondható vagyonosnak; vannak ugyan kivételek, de ezek csak igen csekély számát teszik a nagy egészeknek. A földmivelő rész talán azon okból is, mivel többnyire sok szőlővel bír, s így a kettős foglalkozást kellő szorgalommal nem viheti; sőt a férfiak inkább fuvarozással, az asszonyok pedig kofálkodással bíbelődnek — épen nem mondható vagyonosnak; de a mi táplálkozást és ruházatot illeti, e részben ugy látszik — egyik fél sem szenved hiányt; valamire való kofáld a kávé sem ritkaság.

Vác nem annyira gabona-, mint bortelesztő hely, temérdek szőlőhegygel bír, melyek nagy részben tartós, jó ízű, és kedves zamatu borokat teremnek; mennyiségre nézve azonban — jó formán — még egyszer annyit lehetne előállítani, ha ama százados tőkéket kívágnák, és a sok terebélyes gyümölcsfát kipusztítva, az újabb rendszer szerint ujonnan beültetnék. A mi a gyümölcsfákat illeti, miután nem lehet tagadni, hogy közel a fővároshoz, ezek is szép hasznót hajtanak a tulajdonosnak, a szőlő aljában lehetne célszerűen alkalmazni és nemesíteni a legjobb fajokból; miután ezek nemcsak hogy kelendőbbek, de sokkal jobb áron adhatók el, mint a közönséges gyümölcsök.

Legelő szűke miatt a szarvasmarhák száma sem lehet itt nagy, ámbar a földmivelésre és trágya készítésre nézve, ezek hasznosabbak a lovaknál. A vasuti közlekedés kezdetétől folyvást szaporodnak a kocsi-fuvarosok, kik még kevesebben

Társadalmi tekintetben a váciak három osztályba sorozhatók, nevezetesen: a papság, és uri rendiek az első osztályt képviselik, de nagyon ritka eset, hogy a társalgásban összeolvadnának; főleg a papság egészen visszavonulva, hivatalos körén kívül ritkán érintkezik valakivel, midőn az uri rendű férfiak mégis csak eljárnak a kaszinóba vagy lövöldébe, hol a középrendűekkel nemcsak érintkeznek, de mulatságaikban is részt vesznek. A második, vagy közép osztályba számítom a kereskedőket, és előbbkelő kézműveseket, kik jó formán összeolvadva tartották fenn a szomorú viszonyok között is a lehangolt társas életet. A harmadik osztályt képviselik a szegényebb sorsu kézművesek és földmivelők, kik egész héten dolgoznak, és csak vasárnapon, vagy ünnepeken jönnek össze, leginkább borivó helyeken.

Közmulatságait a váci közönség nyáron át leginkább a szabadban tartja, nevezetesen: az előkelőbbek kézművesnapokon is, de különösen vásár- és ünnepeken a lövöldét nagy számban keresik fel, hol néha táncozgatások is rendeztetnek, zene azonban gyakran van. E díszes hely a város keleti részén, közel a hétkaplnához, kellemes fekvésű, s nem épen csekély kiterjedésű téren áll. — Megemlítenédnek talán, mikép e kedves mulatóhelyen kut

Vác város látképe. — (Keleti Gusztáv rajza.)

voltak, jól megragatták a tapasztalatlan utasokat; egy pár év óta azonban rendes árszabály alá vonattak, s hogy egymást ne rongálják, a fuvar kiállításra sor szerint törtenik; mire nézve a felügyelés egy általuk megválasztott fuvar-biztosra van ruházva. A nagy számu talpigások most már nem szamarakat — mint ezelőtt — hanem többnyire jó lovakat tartanak.

nem létezvén, vizet távolabb helyről kellett a szükségletezhez képest hordatni, — mit látva a jótékony tetteiben kifogyhatatlan néhai Gáspár Kázmér n. prépost, egy kutat igen díszes alakban készíttetett el; a lövészeget pedig hálaemlékeül e tettét egy kut közelében befallazott márványban örökté meg. — Az 1848-1 forradalom alatt, az itt keresztülvonuló oroszok